

EUROPOS PARLAMENTAS

2014 - 2019

Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas

2014/0259(NLE)

27.5.2015

REKOMENDACIJOS PROJEKTAS

dėl Tarybos sprendimo, kuriuo valstybės narės įgaliojamos dėl Europos Sąjungos interesų ratifikuoti 1930 m. Tarptautinės darbo organizacijos konvencijos dėl priverstinio ar privalomojo darbo 2014 m. protokolo nuostatas, susijusias su socialine politika, projekto (06732/2015 – C8-0079/2015 – 2014/0259(NLE))

Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas

Pranešėjas: Patrick Le Hyaric

Procedūrų sutartiniai ženklai

- * Konsultavimosi procedūra
- *** Pritarimo procedūra
- ***I Įprasta teisėkūros procedūra (pirmasis svarstymas)
- ***II Įprasta teisėkūros procedūra (antrasis svarstymas)
- ***III Įprasta teisėkūros procedūra (trečiasis svarstymas)

(Procedūra pasirenkama atsižvelgiant į teisės akto projekte pasiūlytą teisinį pagrindą.)

TURINYS

	Psl.
EUROPOS PARLAMENTO TEISĖKŪROS REZOLIUCIJOS PROJEKTAS.....	5
TRUMPAS PAGRINDIMAS	6

EUROPOS PARLAMENTO TEISĖKŪROS REZOLIUCIJOS PROJEKTAS

**dėl Tarybos sprendimo, kuriuo valstybės narės įgaliojamos dėl Europos Sąjungos interesų ratifikuoti 1930 m. Tarptautinės darbo organizacijos konvencijos dėl priverstinio ar privalomojo darbo 2014 m. protokolo nuostatas, susijusias su socialine politika, projekto
(06732/2015 – C8-0079/2015 – 2014/0259(NLE))**

(Pritarimo procedūra)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Tarybos sprendimo projektą (06732/2015),
 - atsižvelgdamas į prašymą dėl pritarimo, kurį Taryba pateikė pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 153 straipsnio 2 dalį kartu su 153 straipsnio 1 dalies a ir b punktais, 218 straipsnio 6 dalies antros pastraipos a punkto v papunkčiu ir 218 straipsnio 8 dalimi (C8-0079/2015),
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 99 straipsnio 1 dalies pirmą ir trečią pastraipus, 99 straipsnio 2 dalį ir 108 straipsnio 7 dalį,
 - atsižvelgdamas į Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto rekomendaciją (A8-0000/2015),
1. pritaria Tarybos sprendimo projektui;
 2. paveda Pirmininkui perduoti Parlamento poziciją Tarybai, Komisijai ir valstybių narių vyriausybėms bei parlamentams.

TRUMPAS PAGRINDIMAS

Ižanga

Priverstinis darbas yra žmogaus teisių pažeidimas ir žala milijonų moterų, vyrų, mergaičių ir berniukų orumui.

Kova su šiuo sunkiausios formos išnaudojimu yra didžiųjų politinių ir filosofinių emancipacijos judėjimų pagrindas. Emancipacijos kova, kurios tikslas – išlaisvinti žmones iš politinio ir kultūrinio dominavimo bei materialinės priklausomybės grandinių, visada buvo nukreipta prieš vergišką darbą, kuris kliudo įgyvendinti kitas teises.

XXI a. priverstinį darbą dirba 21 mln. žmonių. Tai išnaudojimo aukos, kasmet sukuriančios maždaug 150 mlrd. dolerių pajamų tiems, kurie tokį darbą organizuoja ir jam vadovauja.

Tradicinių formų išnaudojimą, pagrįstą fiziniiais arba materialiniais suvaržymais, papildoma naujų formų išnaudojimas, ypač turtingose šalyse, kartais pasireiškiantis nepaisant teisinės valstybės buvimo. Toks išnaudojimas subtilesnis ir labiau užslėptas (nors taip pat prievartinis), pagrįstas viltimi. Jį patiria vyrai, moterys ir vaikai, norintys pakeisti savo gyvenimo sąlygas ir tuo tikslu dedantys pastangas.

Nors skolinė vergija oficialiai nebeegzistuoja, 880 000 žmonių Europos Sąjungoje (1,6 mln. žmonių visame Europos žemyne) atlieka šį naujų formų priverstinį darbą. Vyrų ir moterų, kuriems buvo pasiūlytas darbas užsienyje, pakliūna į tariamų darbdavių pinkles, migrantai patenka į prekeivių žmonių spąstus, vaikai tampa pažeidžiami dėl šaknų praradimo.

Labiausiai pažeidžiamiems žmonėms – moterims, vaikams, migrantams – tenka blogiausias darbas ir sąlygos: prostitucijai, elgetavimas, sunkiausias ir labiausiai žeminantis darbas. Išnaudojimo prievartą papildoma fizinis smurtas, nuolatinė psichologinė agresija, baimė ir izoliacija.

Šią naujų formų prekybą vergais ir išnaudojimą, kaip ir ankstesnes šių reiškinių formas, reikia sunaikinti teisės priemonėmis ir ryžtingais teisės priemonių vykdymo užtikrinimo veiksmais. To siekiama Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) 2014 m. protokolu dėl 1930 m. konvencijos dėl priverstinio darbo, dėl kurio pateikiama ši Europos Parlamento Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto rekomendacija.

Protokolas

2014 m. TDO protokole dėl 1930 m. konvencijos dėl priverstinio darbo atnaujinama ši konvencija, sukuriama jai naujas kovos su priverstiniu darbu priemonės ir jai suteikiant teisiškai privalomą pobūdį.

Protokole teigiama, kad, pasikeitus priverstinio darbo kontekstui ir formoms, būtina nustatyti prevencijos ir apsaugos priemonės bei teisių gynimo ir žalos atlyginimo (pavyzdžiui, patirtos materialinės ir fizinės žalos atlyginimo ir kompensacijos) mechanizmus. Jame taip pat raginama padidinti išteklius ir valstybių bendradarbiavimą kovojant su šiuolaikinėmis vergijos formomis, taip pripažįstant, kad jų vis labiau tarptautinį pobūdį.

Protokolo nuostatomis tarptautinės teisės priemonės sustiprinamos nustatant įpareigojimą užkirsti kelią priverstiniam darbui, o jo aukoms suteikti apsaugą ir galimybę apginti savo teises, pavyzdžiui, gauti kompensaciją.

1 ir 6 straipsniuose iš TDO valstybių narių reikalaujama konsultuojantis su darbdavių ir darbuotojų organizacijomis parengti nacionalinę politiką ir nacionalinį veiksmų planą, kuriais siekiama veiksmingai ir tvariai panaikinti priverstinį darbą, ir imtis protokolo nuostatų taikymo priemonių.

2 straipsnyje nurodytos priemonės, kuriomis TDO valstybės narės turi užkirsti kelią priverstiniam darbui:

- šviesti ir informuoti visuomenę, pirmiausia ypač pažeidžiamus asmenis ir darbdavius;
- stengtis užtikrinti, kad kovos su priverstiniu darbu teisės aktai būtų taikomi visiems darbuotojams visuose ekonomikos sektoriuose ir visais atvejais užtikrinamas jų įgyvendinimas, taip pat stiprinti darbo inspekcijos tarnybas;
- ginti žmones, ypač darbuotojus migrantus nuo galimo piktnaudžiavimo ir sukčiavimo samdant ir įdarbinant;
- skatinti tinkamą pareigų vykdymą ir viešajame, ir privačiajame sektoriuose ir
- šalinti priežastis, dėl kurių labiausiai didėja priverstinio darbo rizika.

Kalbant apie priverstinio darbo aukas, 3 straipsnyje nustatyta, kad turi būti imtasi veiksmingų priemonių jų tapatybei nustatyti, jų išlaisvinimui, apsaugai, poilsiui ir reabilitacijai užtikrinti, taip pat teikti kitokią pagalbą ir paramą.

Pagal 4 straipsnį TDO valstybės narės privalo užtikrinti, kad visos aukos turėtų galimybę pasinaudoti teisių gynimo ir žalos atlyginimo priemonėmis, pavyzdžiui, gauti kompensaciją, o kompetentingos valdžios institucijos turėtų teisę netraukti aukų baudžiamojon atsakomybėn už neteisėtus veiksmus, kuriuos jie atliko verčiami.

5 straipsnyje numatytas tarptautinis bendradarbiavimas siekiant užkirsti kelią priverstiniam darbui ir jį panaikinti, o 7 straipsniu iš konvencijos išbrauktos pereinamojo laikotarpio nuostatos.

Derėjimas su kitomis ES politikos sritimis ir tikslais

ES pirminėje teisėje nustatytas priverstinio darbo draudimas į Sutartį dėl ES veikimo¹ įtraukiant Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijos ir Europos Tarybos Europos socialinės chartijos nuostatas.

Nors ES dar nėra prisijungusi prie Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos, ES Teisingumo Teismas jau rėmėsi šiuo dokumentu, kurio 4 straipsniu uždraudžiama vergija ir priverstinis darbas.

Taigi ES politika turi būti įsipareigota ginti ir remti žmogaus teises bei deramą darbą ir kovoti

¹ SESV X antraštinė dalis (Socialinė politika).

su prekyba žmonėmis tiek Sąjungos viduje, tiek išorėje.

Pranešėjo pozicija

Darbuotojų teisės yra vienas iš pagrindinių deramo darbo ramsčių ir pagrindinė kovos su išnaudojimu darbo vietoje priemonė. Todėl bet koks šių teisių pažeidimas, vengimas jas taikyti remiantis kitų sričių politika, pavyzdžiui, judėjimo laisvė nuostatomis, ar politinis spaudimas vykdyti darbo teisės reformas, kuriomis sušvelninami pradiniai standartai, prieštarauja deramo darbo standartams, juos kuo plačiau interpretuojant.

Todėl Darbuotojų komandiravimo direktyvos taikymo būdas kelia susirūpinimą – dėl jo faktiškai gali susidaryti teisės spragos, kuriomis naudojamosi įmonės gali nekreipti dėmesio į taisyklių, minimalių reikalavimų ir galiojančios praktikos pažeidimus arba netgi juos skatinti pasitelkdamos subrangos grandines. Kadangi nacionalinės darbo inspekcijos negali tinkamai nagrinėti su šia direktyva susijusių tarpvalstybinių atvejų, įmanomi visi pažeidimai, įskaitant priverstinį darbą. Tačiau protokolo 2 straipsnyje raginama stiprinti darbo inspekcijas siekiant užtikrinti darbo teisės aktų vykdymą.

Protokolu vyriausybės raginamos imtis veiksmų siekiant geriau apsaugoti darbuotojus, ypač darbuotojus migrantus, nuo piktnaudžiavimo ir sukčiavimo samdant. To tinkamai padaryti neįmanoma, jei nebus realiai sustiprintos darbo teisės vykdymo užtikrinimo priemonės ir nebus aiškiai ir nedviprasmiškai nustatyta darbo teisės ir kolektyvinių veiksmų teisės viršenybė laisvo judėjimo ir konkurencijos teisės atžvilgiu. Taigi ratifikuojant šią konvenciją reikėtų apsvarstyti ES politikos poveikį darbo teisei.

Prevenција ir žalos atlyginimas yra kiti šiame protokole pabrėžiami žmonių apsaugos nuo priverstinio darbo aspektai.

Prevenција gali būti veiksminga tik nutraukus neteisėtos imigracijos demonizavimą ir traktuojant ją humaniškai. Migrantai, ypač moterys, dažnai yra pagrindinės priverstinio darbo aukos ir persekiojant juos už teisinio statuso pažeidimus arba už veiklą, kurią jie priversti vykdyti (du trečdaliai 150 mlrd. JAV dolerių pelno, gaunamo iš prievartinio darbo, sumos sudaro pelnas iš seksualinio išnaudojimo), migrantai atitolinami nuo teisinių struktūrų, kurios galėtų apginti jų teises.

Taigi svarbu išlaisvinti šiuos žmones iš izoliacijos, į kurią jie pateko priversti juos išnaudojančių asmenų ir pernelyg represinių kovos su neteisėta migracija teisinių sistemų.

Reikalinga nuoširdi Europos masto diskusija dėl TDO naujausioje ataskaitoje dėl priverstinio darbo¹ nustatytų rizikos veiksnių, priverčiančius asmenis imtis priverstinio darbo, t. y. dėl: prarastų pajamų ir skurdo, pažeidžiamumo, susijusio su menku išsilavinimu arba neraštingumu, priklausymu pažeidžiamoms grupėms (moterys, vaikai migrantai). Europos kovos su skurdu strategija turėtų būti siekiama kur kas daugiau nei vien koordinuoti nacionalinius veiksmus – ją derėtų nustatyti privalomus skurdo mažinimo tikslus ir integruoti protokolo preambulės nuostatas, pagal kurias priverstinis darbas prisideda prie skurdo išlikimo ir trukdo įgyvendinti deramo darbo visiems asmenims tikslą.

¹ „Pelnas ir skurdas: priverstinio darbo ekonomika“

Atsakomybė už žalą atlyginimą tenka darbdaviui, tačiau ji taip pat turėtų tekti užsakovui, kad atsakomybė nebūtų susilpninta subrangos grandinėje.

Galų gale ES negali būti pažangos variklis, jei ta pažanga apsiriboja ES sienomis ir subordinuojama tarptautinės konkurencijos poreikiams. Europos diplomatija ir prekybos politika turi būti ryžtingesnė trečiųjų valstybių, kurios pažeidžia 1930 m. TDO konvenciją dėl priverstinio darbo ir jos 2014 m. protokolą, atžvilgiu.

Tiek Europoje išnaudojamos, izoliuotos tarnaitės filipinietės, tiek Pasaulio taurei Katare stadionus statančių darbuotojų atvejais, nepamirštant vaikų darbo dramatiškumo ir seksualinio išnaudojimo smurto, galioja ta pati logika ir veikia tie patys nusikaltėlių tinklai, kurių negalima toleruoti.

Taigi pranešėjas siūlo pritari pasiūlymui dėl Tarybos sprendimo.